

**VALORACIÓ FÀCTICO-JURÍDICA
PER PART D'OBSERVADORS
INTERNACIONALS I NACIONALS
DE LA SENTÈNCIA CONDEMNATÒRIA
D'AUTORITATS I LÍDERS
SOCIALS CATALANS
(STS 459/2019)**

S'han adherit a aquest posicionament les següents organitzacions:

- **ACDDH** – *Associació Catalana per a la Defensa dels Drets Humans*. Associació d'advocats i advocades de Catalunya per a la defensa dels drets humans.
- **Addameer** – *Prisoner Support and Human Rights Association*. Principal associació de drets humans i de suport als presos del Territori Ocupat de Palestina.
- **AED** – *Avocats Européens Démocrates / European Democratic Lawyers*. Federació d'unions i organitzacions d'advocats que defensa els drets dels ciutadans a través de la defensa de la independència dels advocats.
- **ALAZ** – *Asociación Libre de Abogados y Abogadas de Zaragoza*. Associació d'advocats i advocades per a la defensa dels drets civils.
- **AMDH** – *Association Marocaine des Droits Humains*. Associació marroquí per als Drets Humans que compta amb més de 12.000 membres.
- **Antigone** – *Associazione per i diritti e le garanzie nel sistema penale*. Associació italiana per als drets i garanties en el sistema penal formada per jutges, treballadors del sistema penitenciari, advocats, investigadors, parlamentaris, professors i ciutadans interessats en la justícia penal.
- **APDHA** – *Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía*. Principal associació per a la defensa dels Drets Humans a Andalusia.
- **Asociación Americana de Juristas** – ONG americana amb estatut consultiu al Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides.
- **Associació de Juristes pels Drets Humans** – Associació de juristes per a la defensa dels drets humans a Catalunya.
- **CDDT** – Centre de Documentació i Denúncia de la Tortura.
- **Col·lectiu Praga** – Col·lectiu format per més de quaranta juristes vinculats al món acadèmic amb l'objectiu de contribuir al debat sobre l'exercici del dret a decidir a Catalunya.
- **DqD** – *Defender a quien Defiende*. Plataforma d'entitats espanyoles per fer front a la repressió i la violència institucional. La componen les següents entitats: Periódico Diagonal, Fuam, Icaria Editorial, Novact, Ecologistas en Acción, APDHA, Calala Fondo de mujeres, Irídia, Fotomovimiento, IDHC, Fundación Solidaritat UB, Comisión Sol del 15, Plataforma de Desobediència Civil.
- **ELDH** – *European Association of Lawyers for Democracy and World Human Rights*. Associació formada per organitzacions europees de ju-

ristes i juristes individuals de 21 països europeus units per la defensa de la democràcia i els drets humans en tot el món.

- **Erabakizaleak** – *Juristas por el Derecho a Decidir*. Associació de juristes bascos.
- **Esculca, observatorio galego para a defensa dos dereitos civís e as liberdades** – Observatori d'àmbit gallec que treballa en la defensa dels drets i llibertats públiques.
- **IDHC** – *Institut de Drets Humans de Catalunya*. Associació que duu a terme tasques de formació, incidència pública i investigació en matèria de drets humans.
- **Irídia** – *Centre per la Defensa dels Drets Humans*. Associació que treballa a Catalunya per la defensa dels drets humans, principalment civils i polítics.
- **JASS** – *Asociadas por lo Justo*. Associació que es dedica a enfortir la veu, visibilitat i el poder col·lectiu de les dones per crear un món just i sostenible.
- **Lafede.cat** – Federació de 117 ONGs de Catalunya que treballen en la promoció de la Justícia Global.
- **LTDH** – *Ligue Tunisiene de Droits de l'Homme*. Lliga tunisiana pels Drets Humans i guanyadora del Premi Nobel de la Pau 2015.
- **Novact** – *Institut Internacional per a l'Acció Nonviolenta*. Institut internacional que promou accions internacionals de construcció de pau en situacions de conflicte.
- **ÖHD** – *Özgürlük için Hukukçular Derneği*. Organització de Juristes per a la Llibertat amb més de 1.300 advocats i advocades de Turquia.
- **OSPDH** – *Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans*. Observatori de la Universitat de Barcelona integrat per professors i professores, estudiants, llicenciats, postgraduats i professionals.
- **PFO** – *Peace and Freedom Organisation*. Associació kurda per la Pau i les Llibertats. Organització de referència en matèria de construcció de pau i desenvolupament del Kurdistan iraquià.
- **Red Jurídica** – Cooperativa de Madrid d'advocats i advocades que exerceixen el dret des d'una perspectiva crítica.
- **Salhaketa Nafarroa** – Associació de Navarra en defensa dels drets de les persones preses i els seus familiars.
- **UPP** – *Un Ponte Per...* Associació de voluntariat i Drets Humans d'Itàlia amb més de 20 anys d'experiència en intervencions de construcció de pau.

En data 14 d'octubre de 2019, el Tribunal Suprem del Regne d'Espanya ha notificat la sentència núm. 459/2019, que condemna a membres del Govern de la Generalitat de Catalunya, a la Presidenta del seu Parlament i a dos líders socials pels següents delictes i penes:

o **Delicte de sedició en concurs medial amb un delicte de malversació de cabals públics als membres del Govern de la Generalitat següents:**

- **Oriol Junqueras**, Vicepresident de la Generalitat i Conseller d'Economia i Hisenda de la Generalitat, a una pena de 13 anys de presó i 13 anys d'inhabilitació absoluta.
- **Raül Romeva**, Conseller del Departament d'Afers Exteriors i Relacions Institucionals i Transparència del Govern de la Generalitat, a una pena de 12 anys de presó i 12 anys d'inhabilitació absoluta.
- **Jordi Turull**, com a Parlamentari primer i com a Conseller de Presidència de la Generalitat després, a una pena de 12 anys de presó i 12 anys d'inhabilitació absoluta.
- **Dolors Bassa**, Consellera de Treball, Assumptes Socials i Família, a una pena de 12 anys de presó i 12 anys d'inhabilitació absoluta.

o **Delicte de sedició:**

- **Carme Forcadell**, Presidenta del Parlament de Catalunya (i anteriorment Presidenta de l'associació de la societat civil Assemblea Nacional Catalana), a una pena d'11 anys i 6 mesos de presó i 11 anys i 6 mesos d'inhabilitació absoluta.
- **Joaquim Forn**, Conseller d'Interior del Govern de la Generalitat, a una pena de 10 anys i 6 mesos de presó i 10 anys i 6 mesos d'inhabilitació absoluta.
- **Josep Rull**, Conseller de Territori i Sostenibilitat del Govern de la Generalitat, a una pena de 10 anys i 6 mesos de presó i 10 anys i 6 mesos d'inhabilitació absoluta.
- **Jordi Sànchez**, President de l'associació Assemblea Nacional Catalana, a una pena de 9 anys de presó i 9 anys d'inhabilitació absoluta.
- **Jordi Cuixart**, President de l'associació Òmnium Cultural, a una pena de 9 anys de presó i 9 anys d'inhabilitació absoluta.

o **Delicte de desobediència:**

- Membres del Govern **Santiago Vila, Meritxell Borràs i Carles Mundó** a la pena de multa de 10 mesos, amb una quota diària de 200 euros (60.000 euros cadascú) i inhabilitació especial per a l'exercici de càrrecs públics electius durant 1 any i 8 mesos.

Les organitzacions signants de la present valoració fàctico-jurídica han dut a terme un procés de monitoratge del judici amb reconeguts juristes observadors nacionals i internacionals davant del Tribunal Suprem, durant els mesos de febrer a juny de 2019, els quals han analitzat amb deteniment el procés judicial i la sentència que li posa fi, arribant a la conclusió que **aquest procés i la sentència conculquen els següents principis i drets: el principi de legalitat penal, el dret a la llibertat, la llibertat d'expressió, la llibertat ideològica, el dret de reunió pacífica, i el lliure exercici de càrrec públic representatiu, així com del dret a un procés degut i amb totes les garanties.**

CONCLUSIONS:

I. TRENCAMENT DEL PRINCIPI DE LEGALITAT PENAL (art. 25.1 CE i 7 CEDH), DEL DRET A LA LLIBERTAT (art. 17 CE i 5 CEDH), DE LA LLIBERTAT D'EXPRESSIONS (art. 20 CE i 10 CEDH) I LA LLIBERTAT IDEOLÒGICA (art. 16 CE i 9 CEDH), DEL DRET DE REUNIÓ PACÍFICA (art. 11 CEDH) i DEL LLIURE EXERCICI DE CÀRREC PÚBLIC REPRESENTATIU (art. 23.2 CE i 3 Protocol ad. CEDH)

1. Les condemnes que van de 9 a 13 anys de presó per un delictes de sedició suposen un trencament del principi de legalitat penal. Es produeix el trencament d'aquest principi quan l'aplicació de la llei penal manca de raonabilitat de tal manera que resulta imprevisible per als seus destinataris (per totes, STC 137/1997).

2. En efecte, la sedició no és una modalitat atenuada d'una rebel·lió armada i violenta sinó un delictes autònom contra l'ordre públic, que només s'ha de sancionar quan existeix un alçament tumultuari, és a dir, quan es produeix una insurrecció o una revolta violentes (per la força o la via de fet) per impedir l'aplicació de les lleis o l'exercici de les funcions públiques. Només així pot distingir-se de la infracció administrativa (art. 36.4 LSC). Tanmateix, a la sentència es prescindeix del concepte d'alçament detallat per la seva pròpia jurisprudència, substituint-lo pel concepte de "*desobediència tumultuària, col·lectiva i acompanyada de resistència o força*" (pàg. 396).

3. En relació al moment concret en què se suposa que es va produir aquest alçament o insurrecció, la sentència fa referència a dos dies amb concentracions multitudinàries (introduint una forma inexistente d'"*alçament consecutiu*" o de "*pluralçament*" i confonent alçament amb reunió pacífica): una, la del dia 20 de setembre, per protestar com a resultat de les detencions de determinats càrrecs públics, considerant provat que els registres a la Conselleria d'Economia es van poder dur a terme malgrat la multitudinària concentració; cap exercici de funcions públiques es va impedir, doncs, aquell dia. L'altra, la del dia 1 d'octubre, en que multitud de ciutadans es van concentrar davant dels anomenats centres de votació del referèndum. La llei i decret de convocatòria del referèndum havien estat successivament suspesos pel Tribunal Constitucional (i posteriorment anul·lats per aquest Tribunal després de la celebració de la consulta), sostraint tota la seva eficàcia jurídica, com assenyala la sentència del Tribunal Suprem en reiterades ocasions. El vot que es va emetre va ser, per tant, un vot merament simbòlic en legítim exercici de les llibertats d'expressió i ideològica, sense conseqüències jurídiques per a l'ordenament vigent. Res es va impedir tampoc aquell dia per part de la ciutadania, com sí exigeix el tipus penal de la sedició.

4. Aquesta manera de raonar de la sentència comporta, a més a més, dues conseqüències: la primera, si com afirma es van produir dos alçaments consecutius, no es comprèn com l'Estat no va desplegar els instruments jurídics propis per a la suspensió parcial o total de drets en situacions excepcionals previstos constitucionalment i internacionalment (per exemple, declaració d'estat de setge, art. 116 CE o article 4.3 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics) per, en el seu cas, impedir aquests suposats alçaments. La resposta és evident: perquè el que estava esdevenint no era un alçament sinó l'exercici del dret col·lectiu de reunió i de protesta. I la segona conseqüència, la sentència recupera inconstitucionalment el delicte de convocatòria incompetent de referèndums suprimit, i és evident que condemna perquè la ciutadania va aconseguir organitzar, malgrat la suspensió, una consulta que, tot i que sense cap efecte jurídic, va servir per expressar la posició política dels qui van anar a votar.

5. No quedant, doncs, demostrats ni l'alçament ni la pertorbació de l'ordre públic concretats en l'impediment de l'aplicació de les lleis o de l'exercici de funcions públiques, l'aplicació del delicte de sedició manca de raonabilitat, resulta imprevisible i suposa una vulneració del dret fonamental a la legalitat penal. Així, afecta també de forma directa el dret de llibertat dels penats a gairebé cent anys de presó per la (no provada) comissió d'un delicte de sedició.

6. El fonament principal que justifica les condemnes per sedició (amb clara confusió en molts dels seus fets provats i raonaments jurídics amb un hipotètic delicte de desobediència imputable, en el seu cas, únicament a les autoritats), en l'àmbit d'actuació de cada acusat, es troba en que els condemnats van emparar, promoure, convocar o organitzar concentracions per evitar l'aplicació de les lleis o l'exercici de funcions públiques. Però la sentència no valora prèviament si les protestes i concentracions que van tenir lloc els dies 20 de setembre i 1 d'octubre constituïen un exercici legítim del dret de reunió pacífica (que, en tot cas ha d'interpretar-se àmpliament, segons el TEDH, per incloure l'organització i participació en marxes, processons i assegudes: Cas *Christians against Racism and Fascism c. Gran Bretanya*), de la llibertat d'expressió i de la llibertat ideològica (el TEDH, en l'exercici d'aquests drets, només considera possibles les penes de presó en casos excepcionals com l'apologia de la violència o la difusió del discurs d'odi, circumstàncies que no han quedat provades en relació a cap dels ara condemnats). Perquè no cap condemna penal si el que s'exerceix són drets fonamentals.

7. En conseqüència, no resulta previsible una condemna penal per sedició a qui (Cuixart, Sànchez) en el lliure exercici de la seva llibertat de reunió convoca una protesta contra determinades actuacions judicials o realitza tasques de mediació amb les forces policials (20 de setembre) i anima a la ciutadania a expressar la seva opinió a través d'una votació (amb efectes suspesos, l'1 d'octubre), quan la participació (i convocatòria) en un referèndum convocat per autoritat no competent no constitueix en aquell moment cap tipus de delicte (des de 2005).

8. Així mateix, tampoc resulta previsible que es consideri delictes de sedició encoratjar a la ciutadania mitjançant tuits o declaracions públiques a participar en les mobilitzacions massives de l'1 d'octubre (membres del Govern de la Generalitat). Cal tenir en compte que el Tribunal considera provat que en totes i cada una de les crides realitzades pels qui ara són condemnats se sol·licitava expressament i de forma reiterada que les persones es manifestessin de forma pacífica, no violenta i sense caure en provocacions.

9. Totes aquestes accions formen part del nucli essencial del dret de reunió pacífica, de la llibertat d'expressió, en el seu vessant individual. Drets emparats pels diferents instruments nacionals i internacionals subscrits per l'Estat espanyol, que protegeixen el dret de tota persona a protestar, a organitzar protestes, a promoure-les, a parlar i tuitejar sobre elles, fins i tot si les demandes o l'objectiu de les persones que hi assisteixen pugui ser inconstitucional (llibertat ideològica), sempre que s'exerceixi el dret de forma pacífica, com es va exercir els dies 20 de setembre i 1 d'octubre de 2017 a Catalunya. Castigant penalment l'organització i promoció de protestes massives i pacífiques amb capacitat per pressionar a les institucions, s'està criminalitzant el dret de protesta, i violant el dret de reunió i de manifestació pacífiques, amb el conseqüent i evident efecte dissuasiu per a la resta de la població, que s'amplifica quan les mesures restrictives es dirigeixen a figures públiques molt conegudes i amb repercussió mediàtica (STEDH Nemtsov c. Rússia), com en el cas de Jordi Cuixart i Jordi Sànchez.

10. Tampoc resulta previsible la condemna de qui, emparat per la seva inviolabilitat parlamentària (Forcadell), va admetre a tràmit proposicions i resolucions parlamentàries sense fiscalitzar el seu contingut (atenent a inveterada jurisprudència del TC), per preservar, així, la institució parlamentària d'un govern dels jutges i un lliure exercici del càrrec públic dels diputats i diputades.

II. TRENCAMENT DEL DRET A UN PROCÉS DEGUT I AMB TOTES LES GARANTIES

1. La vulneració dels drets al jutge predeterminat per la llei (art. 24.2 CE i art. 6.1 CEDH) i a la doble instància (art. 57.2 de la LO 6/2006, 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i dels arts. 24 CE, 6 CEDH i 14 PIDCiP).

El Tribunal Suprem no era el jutge predeterminat per la llei per jutjar el present cas, ja que d'acord amb l'ordenament vigent (art. 57.2 Estatut d'Autonomia de Catalunya), els fets comesos en territori de Catalunya en relació amb aforats haurien de ser jutjats pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

El problema de la violació del dret al jutge predeterminat per la llei s'agreuja, a més a més, en el cas de persones no aforades l'enjudiciament dels quals es veu arrossegat per aquells qui puguin estar aforats i, fins i tot, amb la impossibilitat de comptar amb un dret a una segona instància per a eventuals recursos, ja que l'únic i possible recurs, és a dir el recurs d'empara davant del Tribunal Constitucional, no constitueix un recurs ordinari, ni es configura com una segona instància judicial, ni podrà impedir la fermesa d'una sentència que el Tribunal Suprem ha dictat en única instància (amb un greu menyscapte del que estableix l'article 13 CEDH, "*dret a un recurs efectiu*", en relació amb els drets reconeguts, i en l'article 2 del Protocol addicional número 7).

2. Vulneració del dret al jutge imparcial (art. 24 CE i 6.1 CEDH).

La sentència dedica nombroses pàgines a argumentar de contrari i finalment desestimar l'al·legació de les defenses de falta d'imparcialitat del Tribunal, especialment del President de Sala. Tanmateix, aquests arguments no són convincents i se segueix apreciand, com assenyalen els nombrosos observadors internacionals que van ser a la Sala, una vulneració del dret al jutge imparcial, tant d'una manera subjectiva com objectiva, que ha decantat la Sala cap a una sentència condemnatòria.

3. El dret a la pràctica de la prova (art. 24.2 CE i art. 6.1 i 3 CEDH)

Malgrat l'argumentació de la sentència sobre poder o no mostrar una sèrie de vídeos, és evident que durant el judici el president de la Sala va introduir el que va denominar com una "pauta metodològica" (sic), assenyalant que el visionat de documents videogràfics no es faria durant els interrogatoris dels testimonis. La pràctica d'aquesta prova i la seva contradicció eren essencials per a les defenses com ho demostren ara els raonaments sobre l'abast de la violència i la decisió condemnatòria de la sentència. S'ha causat, doncs, des d'aquesta perspectiva, una indefensió material efectiva als condemnats.

4. El tracte desigual a les parts (art. 24.2 CE i art. 6.1 i 3 CEDH).

La Sala va mostrar un clar tracte desigual als testimonis de les parts (en detriment dels de les defenses) malgrat que a l'art. 6.3 d) CEDH queda establert que tot acusat té dret a interrogar o fer interrogar els testimonis que declarin contra ell i a obtenir la citació i l'interrogatori dels testimonis que declarin a favor seu en les mateixes condicions que els testimonis que ho facin en contra seu. A més a més, no van ser poques les declaracions dels testimonis proposats per les defenses que van ser clarament interromputs i dificultats pel president de la Sala. També es va trencar de tal manera el principi d' "igualtat d'armes", que ha conduit a una sentència condemnatòria.

5. Vulneració del dret a la llibertat per la detenció arbitrària dels acusats (art. 17 CE i 5 CEDH).

Un assumpte de màxima transcendència com aquest, és ventilat per la sentència en una pàgina (pàg. 161). L'al·legada violació pel manteniment de dos anys de presó preventiva als acusats rep un silenci cridaner en la sentència que no més s'entén des d'una no menys cridanera omissió: no es diu absolutament res de la declaració com "arbitrària" dels empresonaments així qualificats pel Grup de Treball sobre Detencions Arbitràries de les Nacions Unides. Qüestió omesa malgrat haver estat expressament al·legada en l'última sessió del judici oral per part d'una de les defenses, que va demanar que es donés compliment a les dues resolucions del Grup de Treball de l'ONU, de maig i juliol de 2019, que instaven a l'Estat a la posada en llibertat dels acusats dels qui havia examinat el cas. Omissió especialment greu tenint en compte que afecta a un dels drets més importants dels acusats, com és el de la llibertat.

Per tot això, els Observadors internacionals i nacionals denuncien la violació de drets humans (drets civils i polítics detallats i reconeguts per Tractats i Convenis vàlidament ratificats pel Regne d'Espanya i que formen part del seu ordenament jurídic intern, segons els articles 10, 96 i concordants de la Constitució espanyola), el trencament dels principis penals i processals detallats, a més del principi de fragmentació, de proporcionalitat i d'última ratio del dret penal, per part del procés penal de referència i de la sentència que li posa fi.

La massiva violació per part de la sentència dels anteriors drets i principis i els raonaments que conté impedeixen que pugui analitzar-se des de paràmetres estrictament jurídics. Qualsevol intent seriós d'interpretar-la d'acord amb conceptes tècnic-jurídics, tals com sedició, alçament, violència o drets fonamental resulta infructuós. Segurament, perquè es tracta d'una resolució clarament ideològica amb pretensió de substituir la necessària solució política del conflicte que es viu a Catalunya.